

Pagsipat sa AIDub mula sa Lenteng Pantayong Pananaw

Kristoffer Brugada

May malaking papel ang tinatawag na “kulturang popular” sa ating kamalayan, at bagama’t madalas itong minamaliit dahil sa pagiging “masa” nito, dapat itong pag-aralan at pagtuunan ng pansin ng mga intelektuwal at akademya dahil may iniaambag itong konsepto sa kung paano natin hinaharaya ang ating konsepto ng pagiging isang bansa.

Ito ang aking nahinuha mula sa mga dalumat nina Bienvenido Lumbera at Zeus Salazar tungkol sa “popular culture.”

Isinulong ni Lumbera (2000) ang pag-aangkin ng mga konseptong maaaring maging pag-ugatan ng ating kultura. Bilang isang intelektuwal at mananaliksik, tanggap ni Lumbera na malaking bahagi ng ating pagkakakilanlan bilang isang bayan ay ang ating kasaysayan—ang pagiging isang kolonisado at pagkakaroon ng impluwensiyang kanluranin sa ating kultura. Isa itong aspekto ng ating pagkakakilanlan na hindi natin maiaalis, kung kaya’t imbes na indahin, ipinanukala ni Lumbera na kaysa balewalain ay angkinin ito at gawing mulaan sa pagbuo natin ng ating tradisyon, na siyang magiging balon ng ating mga kontemporaneong artista sa paglikha ng kanilang mga sining. At kakabit ng pagiging kolonisado natin ay ang pagpasok ng teknolohiya sa bansa, na siya ring nagdala ng impluwensiyang kanluranin sa atin. Sa pagsakop sa atin ng Amerika, pumasok na rin ang Pilipinas sa elektronikong panahon—lumaganap sa Pilipinas ang naabot ng pelikula, radyo at telebisyon, at hindi maikakailang may malaking papel na ginampanan ang mga behikulong ito na siyang nagsusulong ng kulturang popular sa paghulma ng ating mga paniniwala’t paninindigan bilang mga Filipino. Sa mga nabanggit na midya, pelikula ang unang pumasok sa bansa, sa ilalim ng panahon ng pananakop ng mga Espanyol:

By August, 1897, Liebman and Peritz presented the first movies on the Lumiere Cinematograph in Manila. The new cine was set up at Escolta, corner San Jacinto, the hall formerly occupied by the Ullman Jewelry shop. A test preview was presented to a limited number of guests on August 28. The inaugural show was presented to the general public the next day, August 29, 1897. (Bautista, 2015, para. 9)

Ang pagpapalabas ng pelikula sa bansa noon ang siyang nagbunsod ng paggamit ng midyum na ito ng mga artista (filmmaker, manunulat) para maipakita, at kalauna’y masuri, ang lipunang kanilang ginagalawan. Ani Lumbera (2000):

The major Filipino filmmakers have all tried their hand at molding ethnic culture into a vehicle for the examination of contemporary Philippine society.” (p. 13)

Pero ayon na rin kay Lumbera (2000), naging instrumento rin ang pelikula para sa kapitalistang rason (na namumutawi at kadalasa’y nagiging pangunahing rason pa rin ngayon sa industriya) lalo na dahil sa “semi-nudity” na bahagi ng ating “nitibong [sic] kasuotan, ngunit kapag ginamit nang may respeto sa kultura, ay nakabubuo ng otentikong identidad ng ating katutubong kultura” (p13). Dagdag pa ni Lumbera, ang sine ay hindi lang dapat ituring na libangan, bagkus ay isang eskuwelahan. Aniya,

Bawat sine ay naglalaman ng kaisipan, sinadya mang ilagay dito ng gumawa o hindi, tuwiran mang ipinapahayag o ipinahhiwatig lamang ng mga sitwasyon. Sa loob ng mahigit na isang oras na ang manonood ay nasa sinehan, hinuhubog siya ng mga larawan at tunog na kadalasa’y walang aktuwal na layong magturo.” (p.300)

Sa pahayag na ito, masisipat na binibigyan ng halaga ni Lumbera (2000) ang impluwensiya ng isang “visual medium,” at may bigat ang kuwento sa paghubog ng kaisipan ng isang tao. Kinilala ni Lumbera ang papel ng midya sa pagpapalaganap ng kaalaman, at kaniyang isinulong ang paggamit nito bilang bukal sa pagbuo ng tradisyong matatawag nating “otentikong atin.” Ani Lumbera,

Because, like it or not, we have to recognize the unremitting impact of Western popular culture that, through video, television and film, regularly flood the consciousness of the present and future generations of young artists. Artistic creation in the Philippines is being shaped by the images that leap out of the screen and lodge in some corner of our consciousness until summoned by a related experience that needs expressing. (p.17)

Ani Lumbera (2000), maaaring wala pang gamit ang mga kuwentong ipinapalabas sa pelikula o telebisyon para sa mga tumatanggap ng mensahe sa panahong napanood nila ito, pero hindi ibig sabihin noon ay wala na itong silbi dahil maaari nila itong magamit sa hinaharap. Kahit daw hindi pa natin ito namamalayan, may nabubuo nang tradisyon sa mga ipinapalabas sa pelikula’t telebisyon na nakahanda nang magamit ng mga artista kung kinakailangan. Ganito raw ang tradisyon ng Kanluraning kulturang popular na gumagana sa kamalayan ng mga tumatanggap nito, pero kinakailangan itong bantayan at matyagan.

The task of monitoring the impact of this tradition ought to assure us that the forms being made accessible to our artists will in time be indigenized and made to work for the enrichment and articulation of native aspirations and concerns. (Lumbera, p.17)

Isa marahil sa nakikita kong halimbawa ng paggamit ng isang mural painter na Pinoy sa isa sa pangunahing artista ng sikat na sikat ngayong “AIDub” sa kaniyang nilikhang sining sa ibaba:

Larawan 1. Si AG Saño sa France, nasa likod ang kanyang mural na inspirado kay Maine Mendoza. Ang larawan ay kinuha mula sa www.gmanetwork.com.

Naging inspirasyon ni AG Saño ang artistang si Maine Mendoza, o mas kilala sa tawag na Yaya Dub sa tambalang AIDub ng programang *Eat Bulaga*, sa kaniyang ipinintang sining sa France para sa adbokasiya niya ukol sa climate change. Ginamit niya ang mukha ni Mendoza upang maging representasyon ni “Mother Earth” sa pagpapalaganap ng kaniyang mensahe sa lipunan (o sa mundo) ukol sa lumalalang kalagayan ng klima sa buong mundo (Dabu, 2015). Sa sitwasyong ito, maaaring sabihing mababanaag sa ginawa ni Saño ang sinasabi ni Lumbera na pag-aangkop ng kulturang popular sa sining.

Pag-aangkin (o pag-aampon) ang ipinanukalang paraan ni Lumbera upang makabuo tayo ng tradisyon. Aniya, ang mukha natin bilang isang bansa ay hati—isang mukhang ibinigay sa atin ng mga mananakop, at isang mukhang Asyano na nagbibigay sa atin ng kasaysayan at lunan na hindi pamilyar sa mga taga-Kanluranin, ngunit pamilyar na pamilyar sa atin. Ang identidad ng mga Filipino ay nakasalalay umano sa kung paano

natin pagbubuklurin ang dalawang mukhang ito, na siyang nagbibigay ng kompleksidad sa ating kultura na maaaring maging mulaan ng mga gumagawa ng pelikula at programa sa telebisyon. (Lumbera, 2000)

Isa itong adaptasyon na noon pa ma'y ginagawa na nating mga Filipino. Dahil na rin sa pagiging kolonisado natin, nakabuo tayo ng mga tradisyong masasabi nating "sariling atin" na. Sa pag-aaral ni Eugenio (1987) ng mga awit at korido na *Awit and Korido: Philippine Metrical Romances*, karamihan sa mga romantikong kuwento ng Pilipinas ay nagmula sa mga "Spanish ballads, chronicles, books of chivalry, histories, dramas, novels, and folktales." (Eugenio, p.xxxv)

Kung pagbabasehan ang proseso ng "akulturalisasyon" sa pag-aaral ni Zeus Salazar (as cited in Bautista, Pe-Pua, 1991), masasabing isang akulturado si Lumbera bilang isang kritiko—nag-aral sa Amerika, may puso para sa masa ngunit ang pinagmumulang kaisipan ay kanluranin, kabilang siya sa elite na grupo ng lipunan. Tahasan pa ngang sinabi ni Salazar na xerox copy ng mga Amerikano ang mga Filipino na nag-aral sa Kanluran, na may "iskizofrenyang pangkalinangan."

Sa pagsipat ni Lumbera sa ating kultura, at sa ipinapanukala niyang pag-aangkin ng mga kanluraning impluwensiya gaya ng relihiyong Kristiyanismo at ang kulturang popular ng mga mananakop, masasabi bang ito'y salungat sa konsepto ng pantayong pananaw na itinutulak ni Zeus Salazar na dapat gamitin sa pagsusuri ng ating identidad bilang bayan?

Pero ayon din kay Salazar, masasabing pantayo rin ang pananaw na ito kung ang kinakausap naman ng mga elite ay ang kapuwa elite/intelektuwal bilang tagapagpagalaw ng lipunan-at-estadong nasyonal. May bahagi pa rin daw na katutubo sa kanilang mga kaluluwa (as cited in Navarro, Rodriguez, Villan, 1997).

Ibig sabihin, sa kaloob-looban ng kanilang "kulturang nasyonal" na hiram o napulot sa banyaga ay nakabalot ang buod ng kanilang pagka-Pilipino na nakaugat sa mga taal-sa-ating kalinangan. Ikahiya o ipagmalaki man, ang buod na iyan ang nagbibigay sa kanila ng karapatang tawagin ang sarili, kahit papaano, na tunay na Pilipino. (p. 107-108)

At tingin ko'y ito ang ginagawa ni Lumbera, na kahit pa tinatanggap niya ang impluwensiyang kanluranin at ipinapanukalang gawing ugatan sa pagbuo ng mga panibagong tradisyon sa ating kultura, ay may kamalayan si Lumbera sa kaniyang kalinangan bilang isang Filipino. Hindi rin minamaliit ni Lumbera ang itinuturing ng karamihan sa mga intelektuwal na mas mababang uri ng tradisyon ang kulturang popular, kung kaya't tingin ko'y

hindi siya napapailalim sa sinasabi ni Salazar na malaking uwang sa pagitan ng “Dakilang Tradisyon” at “Maliit na Tradisyon”:

Diyan nakaugat ang tinatawag na “Dakilang Tradisyon” (Great Tradition) diumano ng akulturado at maka-Kanlurang elite sa isang dako, at ng “Maliit na Tradisyon” (Little Tradition) daw ng elementong bayan sa kabilang dako. Nakasalalay din sa pananaw na ito ang pagmamaliit ng mga elite sa panlasang “bakya”—i.e., ng bayan (cf. ang tinatawag ng mga gaya-gayang intelektuwal na “popular culture,” anuman ang tiyanak na itongangkat mula kung saan-saan upang magamit sa pag-uuri-uri ng mga penomenong sosyokultural na Pilipino), kapag inihahambing sa di-umano’y “cultured” o “mataas na uring” panlasang hiram nila sa banyaga.” (as cited in Navarro, Rodriguez, & Villan, 1997, p. 107).

Itinutulak ni Lumbera (2000) na gawin itong bukal ng mga artista ng bayan upang makabuo ng mga panibagong tradisyon, dahil tinanggap niya na ito’y isang malaking impluwensiya sa kaisipan ng mas nakararaming bahagi ng ating lipunan. Hindi inalipusta ni Lumbera ang mga “bakyang” produksiyon, bagkus ay inaral niya ito at sinuri, gaya rin ng pagpapahalaga niya sa malaking papel na rin ni Salazar, may lakas ang Kalinangang Bayan, ang tawag ni Salazar sa reyalidad ng bayang Pilipino as cited in Navarro, Rodriguez, & Villan, 1997).

Ngunit ang pag-aangkin ay hindi ba importasyon pag-i-“import,” na mariing tinututulan ni Salazar? Tingin ko’y hindi, dahil ang mga “imported” ay nanatiling kanluranin, at ang sinasabi ni Lumbera ay pagsasakatutubo ng mga dating kanluranin. Ganito ang nangyari sa mga awit at korido, na pinag-aralan ni Eugenio (1987), mga kuwentong ang anyo’y nag-ugat sa Europa, ngunit ating isinakatutubo. Nilapatan natin ito ng mga porma, anyo at tatak na nag-ugat sa Kalinangang Bayan, kaya’t imbes na maging “pangongopya” o di kaya’y “import,” ito’y naging “otentikong atin.” Marahil, ang naging mali lamang, kung ang konsepto ni Salazar ang pagbabatayan, sa ginawang pag-aaral ni Eugenio ay ang pagtatapat at paghahambing niya ng mga awit at korido sa mga kuwentong kanluranin gamit ang pamantayang kanluranin (Eugenio 1987).

Ipinunto ni Salazar na ang lakas ng pagka-Filipino natin ay nanggagaling sa tatlong faktor: una, ang pagiging di epektibo ng panghihimasok ng Kulturang Nasyonal na nilikha ng mga elite, ngunit ang ikalawa at ikatlo ang pagtutuunan ng pansin sa papel na ito: ang mga Filipino na nagmula sa mga hanay ng bayan na mas ikinapupuri ang mga bagay na gawa o ukol sa-

Filipino kaysa sa mga tao't bagay na imported, at ang dami ng mga Filipino na nasa hanay ng bayan na kinukutya at inaalipusta ang pangkalahatang kalinangan dahil para sa elite, ito'y "bakya" at "papyular," mababaw, o pang-atsay. (as cited in Navarro, Rodriguez, & Villan, 1997)

Ngunit si Salazar na rin ang nagsabi, "ang nakararami ang siyang nagpapasya sa hugis at kulay ng kalinangang Pilipino," (p. 111). Dagdag pa niya:

Kaya nga "mabuti" per se at higit sa lahat ang *masa*, na tagapaghubog pa nga ng kasaysayan! *May palabra de honor* (hindi paninindigan o salitang binitiwang o puri't dangal kaya) at *delicadeza* (hindi paggalang o hiya o magandang ugali, pakikitungo, atbp.) ang Pilipino bilang Pilipino. (as cited in Navarro, Rodriguez, & Villan, p. 111)

Ang masang Filipino, hindi ang mga intelektuwal, o ang mga naghaharing-uri, o ang mga nasa gitnang uri, ang siyang nagdidikta ng direksiyon ng bansa natin, at mababanaag ito sa resulta ng mga eleksiyon sa nakalipas na taon, kung ano'ng klase ng programa ang ipapalabas sa sine at telebisyon, at kung sino ang dapat purihin o libakin sa social media.

Sa paglawak ng akses sa Internet, lalong namutawi hindi lang ang matinding impluwensiyang kulturang popular sa atin, kundi ang pagkakaroon natin ng "Filipino pride" sa anumang bagay-Filipino. Ipinagpupunyagi natin sa social media ang mga Pinoy na nananalo sa kahit anong larangan sa pandaigdigang level, kahit pa katiting lang ang dugong Filipino na nananalaytay sa nanalo. Anumang bagay na maididikit ang anumang Pinoy ang aspekto nito, isusulong ng masa sa angkla ng "Pinoy pride." Ngunit ang gawaing ito rin ang siyang ikinaiinis ng ilan, dahil na rin sa maraming banyaga raw ang hindi natutuwa sa matinding pagbuhos ng suporta ng mga Filipino sa kahit sinong nagdadala sa Pilipinas ng karangalan. Ngunit hindi kaya sila, ang mga Filipino na todo-bigay ang pagpupugay sa social media, ang sinasabi ni Salazar na hanay ng bayan na ikinagpupuri ang bagay-Filipino? Hindi ba't sila ang siyang nagdidikta ng mga nangyayari sa ating kasaysayan, at hindi ang elite? At maging ang mga elite, aminin man nila o hindi, ay may impluwensyang masa sa kanilang mga kinalakhang kaligiran. Sabi nga si Salazar:

Kahit pa nga makaligtas sila sa pangkalinangang hatak ng kanilang mga kababata sa lansangan, hindi naman sila nakawawala sa kanilang mga yaya at iba pang katulong sa sambahayan. Pangmatagalan ang impluwensiya ng mga ito, higit sa lahat dahil ipinaubaya sa kalinga ng mga yaya at

katulong ang mga anak ng mga mayayaman. (as cited in Navarro, Rodriguez, & Villan, 1997, p. 107)

Ngunit ipinunto rin ni Salazar na ang pagkakaroon natin ng nag-uumapaw na “pride” ay dahil na rin sa pinagdaanan nating kasaysayan. Na tayo, bilang isang lipi, ay laging pumapangalawa sa mga mananakop, at ang ating pagkahumaling sa mga Filipino na nananalo sa ibang bansa ay sinimulan din ng kulturang elite! Dahil lagi tayong minamaliit, dinudusta o tinitingnan noon bilang lahi na may mas mababang uri, sinimulan ng mga propagandista noong panahon ng Espanyol na tapatan ang “husay” ng mga kolonisador sa pamamagitan ng pag-abot ng kapantayan ayon sa pamantayan ng mismong mga kolonisador:

Ibig sabihin, dapat laging hatulan ang gawain ng Pinoy mula sa patakaran at pamantayan ng tagalabas o banyaga. Dapat basbasan muna ng banyaga ang anumang gawa o gawaing Pinoy bago ito ituring na magaling. (as cited in Navarro, Rodriguez, Villan, 1997, p. 96)

Kung ang elite rin pala ang siyang nagdulot ng ganitong pagkahumaling natin sa pinoy pride, bakit natin ngayon inaaliipusta ang mga nasa hanay ng bayan na mahilig sa mga kaalamang nasa anyo ng kulturang popular at ipinupunyagi ito sa social media? Isang kabalintunaan nga ba na ang mismong pinupulaang gawi ng mga Pinoy ay pinasimulan pala ng mga taong nagsimula nito?

Kaya naman kabalintunaan ding maituturing ang pagmamaliit ng mga intelektuwal at elite sa kasalukuyang penomenon ng AIDub ngayon. Winasak ng tambalang ito nina Alden Richards at Maine Mendoza ang mga rekord sa Twitter ng pinakamaraming tweets sa isang araw ngayong taong ito. Ang naturang rekord ay hinawakan ng FIFA World Cup sa bilang na 35.6 Milyong tweets (“#AIDub Sets new record,” 2015), pero itinaob ito ng hashtag ng AIDub na “AIDubTamangPanahon” noong Oktubre, na umabot sa mahigit 41 Milyong tweets, na kinumpirma mismo ng Bise Presidente ng Twitter (“#AIDub sets new record,” 2015). Ang tambalan ng isang simpleng love team ay pumaimbulog sa pandaigdigang kasikatan. Nabalita sa sangkatutak na mga banyagang online media outfit gaya ng BBC, Buzzfeed, at iba pa ang pagsikat ng tambalang ito (Hizon, 2015).

Sa laro ng ratings, hindi nakahabol nang mahigit sa apat na buwan ang katapat na programa ng Eat Bulaga na araw-araw nilang tinatambakan (“Eat Bulaga posts nearly three times,” 2015). Pinanood ito ng iba’t ibang klase ng Pilipino, mula sa masang Pinoy hanggang sa mga OFWs at mga migrante sa ibang bansa, at ito ang siyang naging pangunahing bahagi ng popular na kultura ng Pilipinas sa taong 2015 (Lacson, 2015).

Ano ang mayroon sa Aldub at pumatok ito bilang isang penomenal na kulturang popular? Masasabi bang ito’y tunay na Pinoy at hindi lang hinalaw mula sa impluwensiyang kanluranin?

Tinalakay ni Eugenio (1987) sa kaniyang disertasyon kung paano tiningnan bilang “mas mababang uri ng panitikan” ang awit at korido noon ng mga banyagang kritiko at mananaliksik, kompara sa mga romantikong istorya mula sa Europa, na pinaghanguan ng marami sa mga naturang anyo ng panitikan. Totoo naman ito, bagama’t ang mulaan ng kuwento ay ang mga klasiko at romantikong kuwento sa Europa, “inampon” natin ang mga ito at nilapatan ng panlasang Pinoy, hanggang sa mawala ang banyagang aspektong ito at mailugar ito bilang sariling atin (Halimbawa nito ay si Bernardo Carpio).

Ani Eugenio (1987), naging popular ang mga awit at korido bilang anyo ng libangan sa mga Filipino noon upang matakasan ang kalunos-lunos na kalagayan ng kanilang pamumuhay sa ilalim ng mga Espanyol.

They were, moreover, the only reading matter that the masses could safely enjoy during a period of strict political and literary censorship. (p. xvii)

Bukod sa pagiging tanging babasahin noon, naging madali raw para sa mga Filipino ang maintindihan ang mga kuwento dahil isinulat ito sa iba’t ibang wikang naiintindihan natin. Dagdag pa rito, punong-puno ng didaktisismo ang kuwento, na naimpluwensiyahan ng ating maigting na paniniwala sa Diyos at sa Kristiyanismo. Lalo pang naisa-Filipino ang mga hinalaw na kuwento mula sa Europa sa paglalagay ng mga katangiang ito. Ilan sa mga katangiang ito ay nakalista sa ibaba:

1. Courtship scenes are typical Filipino, with the lover making long sentimental declarations of love.
2. Lovers’ meeting are altered to conform to local romantic notions.
3. The value attached to maidenly purity and the strong disapproval of intimate relations between the sexes before marriage.
4. The marriage system Filipinos believe in is strictly monogamous.
5. The Filipinos’ fondness for allegorical and figurative language manifests itself in the romances. In the Philippines, when a maiden’s hand is being solicited in marriage, the elders also speak in figurative language. (Eugenio, 1987, pp. xxxvi – xxxvii)

AIDub ang unang pumasok sa isip ko nang mabasa ko ito, at kung ito ang pagbabatayan, ang “#AIDub” ngayon ay ang awit at korido ng mga Filipino noon.

Ang mga ito ay mababanaag sa #AIDub: Sa panliligaw ni Alden kay Yaya Dub (2015), pinaghihirapan niya ang pagsungkit sa pag-ibig nito, ang kanilang mga pagkikita na binabakuran ng estriktong pagbabantay ni Lola Nidora, ang pagpapahalaga ng kuwento ng #AIDub sa paghihintay ng tamang panahon sa pag-ibig, ang pagiging monogamo ng relasyon ng dalawang bida, at ang paggamit ni Lola Nidora ng matatalinghagang deklarasyon tungkol sa pag-ibig. Ipinakita ng tambalang AIDub ang tipikal na ligawan ng mga Filipino noon, na kahit na mukhang makaluma na ngayon, ay patuloy pa ring sinusunod ngayon ng mga kalalakihan (bagama’t modernong bersiyon na tiyak ang panliligaw ngayon)—isang bahagi ng ating kultura na laging binabalik-balikan ng mga manunulat sa telebisyon at pelikula kung tema ng pag-ibig ang kanilang isinusulat.

Minaliit ng mga Espanyol noon ang anyo ng awit at korido, ngunit naging popular naman ito noon sa masang Filipino. Kapareho rin ng nangyayari ngayon, na may ilan na galing sa mga elite, intelektuwal, at nasa akademya ang nagmamaliit sa penomenon ng AIDub sa kadahilanang wala itong naidudulot na kahit anong kabutihan sa masang dapat sana’y ang inaatuapag ay ang mga bagay na may katuturan para sa bayan.

Pero hindi kaya ang katuturan nito ay gaya rin ng naging papel ng awit at korido noon? Na sa panahong nasasadlak tayo sa kahirapan, korupsiyon, at kawalan ng matinong pamamalakad sa lipunan, at nangangailangan tayo ng panandaliang ginhawa mula sa mga ito? Sabi nga ng batikang scriptwriter na si Ricky Lee sa isang personal na pag-uusap, ang AIDub ay maaaring gamiting signos ng kung gaano kalala ang sitwasyon sa Pilipinas.

Kung titingnan din, impluwensiyang kanluranin ang pinagmulan ng AIDub—mula sa mga love team sa awit at korido—ngunit ang pag-aampon natin sa anyong ito bilang katutubong anyo ng panitikan ay bahagi rin ng rekomendasyon ng National Artist for Literature na si Bienvenido Lumbera upang makabuo ng pag-uugatan ng panibagong tradisyon na “tanggapin ang impluwensiyang Kanluran dahil ito’y bahagi na ng ating pagkakakilanlan” (Lumbera, 2000, p.17) at “gawing batis ang relihiyon at Kristiyanismo bilang inspirasyon sa pagkakatha ng sining” (Lumbera, 2000, p.15)

Kagaya ng mga awit at korido noon, hindi lang masa ang naabot ng tambalang AIDub. Maging ang mga nasa alta sosyedad ay naabot ng tinaguriang kalyeserye. Ang pagsikat ng AIDub sa social media ang nakakuha ng pansin ng mga kagaya ni Cecile Van Straten, isang kilalang fashion blogger at graduate ng Parsons School for Design sa New York, upang panoorin ang kalyeserye kasama ng mga yaya ng kaniyang mga anak.

Mula nang mapanood ito, sinundan niya ang kuwento ng kalyeserye at isinulat ang tungkol dito sa kaniyang sariling blog (Van Straten, 2015).

Kaliwa't kanan din ang dumagsang mga advertiser upang kuning modelo sina Richards at Mendoza. Bukod pa rito, naisagawa ng *Eat Bulaga* ang hindi pa nagagawa ng kahit anong programa sa telebisyon, ang umere nang walang kahit anong commercial break pero kumita pa rin sa episode (“Frankie Arenolli saves the day for ‘AIDub’ advertisers,” 2015). Sa isang industriyang umaasa sa adbertisement bilang pangunahing pinagkukuhaan ng kita, isang kagila-gilalas na hakbang ang ginawa ng *Eat Bulaga*, na sila ang nagdikta sa mga advertiser kung saang bahagi lamang lalabas ang mga tatak ng mga sponsor brand (Nardo, 2015).

At ang isa pang kagulat-gulat sa ginawa ng AIDub ay napukaw nito maging ang atensiyon ng akademya. Sinimulang ituro ni Michael Andrada, isang propesor sa UP, ang AIDub sa kaniyang klase sa Filipino, at tinalakay ni Andrada ang implikasyon ng AIDub sa ating lipunan (“AIDub Kalyeserye, itinuturo sa isang klase sa UP” 2015).

Sa dami ng naabot ng AIDub, hindi ba maituturing na ito’y isang kalinangang-bayan na maaaring maging ugat ng mga susunod na tradisyon? Kung ang masa, mga elite, at maging ang akademya ay tumutok, nanood, nahumaling, at pinag-usapan ang penomenong ito, hindi ba umaayon ito sa sinabi ni Salazar na:

Ang isang lipunan-at-kalinangan ay may pantayong pananaw lamang kung ang lahat ay gumagamit ng mga konsepto at ugali na alam ng lahat ang kahulugan, pati ang relasyon ng mga kahulugang ito sa isa’t isa. Ito ay nangyayari lamang kung iisa ang code o “pinagtutumbasan ng mga kahulugan,” ibig sabihin, isang pangkabuuang pag-uugnay at pagkakaugnay ng mga kahulugan, kaisipan at ugali.” (as cited in Navarro, Rodriguez, & Villan, 1997, p.83)

Kung naiintindihan ng malaking bahagi ng populasyon kung ano ang AIDub—ang kuwento nito at ang mensahe nito—tingin ko’y pumapasok ito sa kategoryang kalinangang-bayan, dahil sa nag-ugat ito sa isang anyo ng panitikang masasabi nating otentikong atin, at ang buong sambayanan ay nagkakaugnay sa nais nitong ipakahulugan at nais nitong sabihing mga kaisipan at kaugalian. Maging ang mga intelektuwal na nagmamaliit dito, alam kung ano ang sinasabi’t pinapakahulugan ng kuwento ng kalyeserye.

Dagdag pa rito, mga kapuwa Filipino ang nag-uusap-usap, implisitong ipinipresenta ng mga prodyuser ng AIDub na ito ay para sa mga Filipino. Nakasulat ito sa wikang Filipino, nakakonteksto ito sa lipunang Filipino, at nakadikit ito sa mga gawi at tradisyon ng Pilipinas. Oo, pumatok ito sa mga

internasyonal na online media, ngunit ang konteksto ng kuwento nito, mula sa mga karakter, plot ng kuwento, at maging ang komedyang napapaloob dito, ay inilaan at maiintindihan lamang ng mga Filipino.

Sa sitwasyong ito, ang kalagayan, konsepto, kaisipan at ugali na maaaring pagtuunan ng pansin ay madaling maintindihan, dahil napapaloob sa ating mga sariling lipunan-at-kalinangan, na kapwa ipinahihwatig (at nakabalot sa) isang wikang nauunawaan ng bawat isa. Maipagkakabit natin sila sa isa't isa nang hindi na kailangan pang tukuyin ang iba pang mga konsepto, tao, ugali at kaisipan na kaugnay nila. (as cited in Navarro, Rodriguez, Villan, 1997, p. 82)

Marahil dapat ding tanungin, kung ang mga elite (mayayaman at intelektuwal) ay nahumaling din dito, maituturing pa ba itong bakya? Hindi kaya nabura ng AlDub ang konsepto ng “high art” at “bakyang sining” ngayon, kung maging sa mga eskuwelahan ay pinag-aaralan na rin ito’t pinagtutuunan ng pansin? Bilang isang dating nagtrabaho sa telebisyon sa loob ng mahigit isang dekada, naniniwala akong may kakahayang kumilates ang publiko ng mga de-kalidad na programa kung bibigyan lamang sila ng mga prodyuser ng opsiyon. Hindi ko sinasabing de-kalidad ang AlDub, pero batay sa mga napanood kong serye sa telebisyon, binago ng AlDub ang anyo ng drama/sitcom sa telebisyon. Unang-una, live itong umeere, at kahit na may sinusundang basikong daloy ng kuwento, nakasalalay pa rin sa nangyayari nang live ang mga maaaring mangyari sa kuwento. Isang halimbawa na lang nang mahimatay si Mendoza sa eksenang ikakasal dapat siya sa karibal ni Alden na si Frankie Arinolli (“YayaDub passing out in Eat Bulaga not ‘scripted,” 2015). Hindi inaasahan ang pagkahimatay ni Mendoza, ayon sa mga prodyuser ng programa, kaya’t nagkaroon ng pagbabago sa kuwento. Matagal nang humihingi ng pagbabago sa paraan ng pagkukuwento ng mga teleserye na palaging nauwi sa mga “cliché” at “stereotype” na mga “torpe,” at ang anyo ng kalyeserye ay isang hakbang na mula sa kinagisnang tradisyon ng drama sa telebisyon at pelikula.

Hindi ko tuwirang masasabi, kahit pa nagkaroon ako ng karanasan sa TV, kung ano ang papel na ginagampanan ng AlDub sa paghuhugis / paghuhulma ng ating lipunan, at kung ito ba’y masasabing isang ganap na kalinangang-bayan, ngunit sa sinabi ni Lumbera, maaaring ito ay maging ugat (o tagapagsimula) ng mga inobasyon sa mga susunod na paraan ng pagkukuwento ng mga susunod na henerasyon ng manunulat. Kung kailan ito makapag-iimpluwensya ng iba pang sining, hindi natin alam. Ang alam ko lang, bahagi ng ating pagiging Filipino ang AlDub—sumusunod ito sa isang matandang tradisyon ng pagkukuwento sa Pilipinas at dala-dala nito

ang responsabilidad na dinala noon ng mga sinaunang panitikan natin. May mga katutubo itong katangian na dapat pang suriin at ibangga sa nangyayari ngayon sa ating lipunan, dahil may silbi ang ganitong klase ng programa sa paghahanap natin ng ating identidad, at maaaring sa mga susunod na taon, maging sa pagharaya ng ating bansa bilang isang nasyon.

Mga Sanggunian

- #AIDub: Sa panliligaw ni Alden kay Yaya Dub (2015, September 27). Kinuha mula sa: <http://www.gmanetwork.com/news/story/538541/showbiz/chikaminute/full-video-ang-unang-akyat-ng-ligaw-ni-alDEN-kay-yaya-dub>.
- #AIDub sets new record: #AIDubEBTamangPanahon pulls in 41 million tweets. (2015, October 26). Kinuha mula sa <http://www.rappler.com/entertainment/news/110506-aldub-tamang-panahon-new-twitter-record>.
- AIDub Kalyeserye, itinuturo sa isang klase sa UP. (2015, August 28). Kinuha mula sa <http://www.gmanetwork.com/news/story/534770/showbiz/chikaminute/aldub-kalyeserye-itinuturo-sa-isang-klase-sa-up>.
- Bautista, A. (2015, April 14). *History of Philippine cinema*. Kinuha mula sa <http://ncca.gov.ph/subcommissions/subcommission-on-the-arts-sca/cinema/history-of-philippine-cinema/>.
- Bautista, V. & Pe-Pua, R. (1991). *Pilipinolohiya: Kasaysayan, Pilasopiya at Pananaliksik*. Maynila: Kalikasan Press, pp. 46-72.
- Dabu, B. (2015, October 27). *Climate change activists paint Maine Mendoza as Mother Earth in Italy*. Kinuha mula sa <http://www.gmanetwork.com/news/story/542209/lifestyle/artandculture/climate-change-activists-paint-maine-mendoza-as-mother-earth-in-italy>.
- Eat Bulaga posts nearly three times Mega Manila ratings of competitor (2015, August 10). Kinuha mula sa: <http://www.gmanetwork.com/news/story/532344/showbiz/chikaminute/eat-bulaga-posts-nearly-three-times-mega-manila-ratings-of-competitor>
- Eugenio, D. (1987). *Awit and korido: Philippine metrical romances*. Quezon City: University of the Philippines Press.
- Frankie Arenolli saves the day for 'AIDub' advertisers. (2015, October 25). Kinuha mula sa https://www.facebook.com/EBdabarkads/?fref=ts&ref=br_tf.
- Hizon, Rico. December 7, 2015. Can Philippine phenomenon AIDub live forever? Kinuha mula sa: <http://www.bbc.com/news/world-asia-35003262>
- Lumbera, B. (2000). *Writing the nation / Pag-akda ng bansa*. Quezon City: University of the Philippines Press.
- Ruiz, M. (2015, August 8). Yaya Dub, totoong hinimatay sa Eat Bulaga. Kinuha mula sa <http://www.gmanetwork.com/entertainment/shows/eatbulaga/articles/2015-08-08/18281/Yaya-Dub-totoong-hinimatay-sa-Eat-Bulaga>.
- Nardo, Jun. August 11, 2015. AIDub, pinag-aagawan sa commercials. Kinuha mula sa <http://www.abante.com.ph/ent/other-stories/32710/aldub-pinag-aagawan-sa-commercials-.html>
- Navarro, A., Rodriguez, M.J., & Villan, C. (Eds.). (1997). *Pantayong pananaw: ugat at kabuluhan*. Quezon City: Palimbagan ng Lahi.
- Van Straten, C. (2015, October 10). *AIDub 101: A latecomer's guide to television's hottest loveteam*. Kinuha mula sa <http://chuvaness.com/aldub-101-a-latecomers-guide-to-television-s-hottest-loveteam/>.
- YayaDub passing out in Eat Bulaga not 'scripted.' (2015, August 8). Kinuha mula sa <http://entertainment.inquirer.net/176010/yaya-dub-passing-out-in-eat-bulaga-not-scripted>

KRISTOFFER BRUGADA is a lecturer at the Communication Department of Far Eastern University-Manila. He is Film graduate of the University of the Philippines-Diliman and is currently pursuing a master's degree in Filipino - Malikhang Pagsulat in the same university. He also volunteers as a producer/writer/editor for non-government organizations that help in education development and peace promotion in Mindanao (corresponding author: kristoffer.brugada@gmail.com).